

Kiezen voor ‘het eigenlijke normaal’

“Het normaal waartoe we zijn geroepen is dat van het Rijk Gods”

*Brief van de R.-K. bisschoppen van Nederland
bij gelegenheid van de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 17 maart 2021*

Op 17 maart 2021 vinden de verkiezingen plaats van de leden voor de Tweede Kamer. We roepen katholieken op hun stem te laten horen. Stemmen is niet alleen een recht en een voorrecht, maar ook een belangrijke taak waardoor we politici laten weten in wat voor samenleving we willen leven. Graag denken we daar samen met u als christelijke burgers over mee.

Kiezen voor het eigenlijke normaal

Ook in de coronaviruspandemie laten we ons als christenen leiden door geloof, hoop en liefde. We kijken vooruit en staan stil bij de vraag hoe we na de coronacrisis verder willen gaan. De pandemie laat ons onvermogen en onze tekortkomingen zien. Het virus legt nog meer de te grote ongelijkheid tussen mensen bloot dan anders al het geval is. We moeten daarom na de coronapandemie niet terugkeren naar het ‘oude normaal’ van vóór de crisis, en ook niet naar welk ‘nieuw normaal’ dan ook. Het kan namelijk anders. In het oude normaal was er onrechtvaardigheid, geweld en aantasting van het milieu. We hebben nu meer dan ooit de kans de samenleving nieuw leven in te blazen. Politici beoordelen we daarbij op hun inzet voor een samenleving waarin participatie, zorg, solidariteit en eerlijkheid beloofd worden. Politici proberen in hun programma’s hoop en perspectief te bieden op een wijze die voortvloeit uit hun fundamentele overtuiging. In het licht van een door het Evangelie gevormd geweten dienen wij kritisch te kijken naar hun ideeën over de wijze waarop ons land bestuurd zou moeten worden en de bestaande problemen zouden moeten worden opgelost. “De rechtvaardige ordening van de maatschappij is de taak van de politiek. Maar omdat het een fundamenteel menselijke opgave is heeft de Kerk de plicht haar bijdrage te leveren door de zuivering van het verstand en door ethische vorming, zodat de eisen van de gerechtigheid inzichtelijk en politiek realiseerbaar worden” (Paus Benedictus XVI, *Deus Caritas Est* 2,28).

Kiezen voor het leven

Wij zijn overtuigd van de waardigheid van iedere mens. Belangrijk is te bezien hoe politici denken over de essentiële waardigheid van iedere mens. Als gelovige mensen maken we keuzes op basis van die waardigheid en de waarden, rechten en plichten die daaruit voortvloeien. Bij het maken van keuzes gaat het over ons handelen. We doordenken daarbij de betekenis van het christelijk geloof voor ons dagelijks leven. Hoe willen we met anderen samenleven? Hoe richten we de samenleving in? Het gaat over economie, arbeidsverhoudingen en zorg voor de schepping. Vanuit ons geloof willen we een samenleving waarin subsidiariteit, solidariteit, oprechte zorg voor de minst bedeelden en een eerlijke en rechtvaardige verdeling van de welvaart de leidraad vormen voor het politieke handelen. Hetzelfde geldt voor het respect voor de vrijheid van meningsuiting en de godsdienstvrijheid. Primair staat het respect voor de onaantastbaarheid van het menselijk leven van de conceptie tot de natuurlijke dood, ongeacht in welke staat het zich bevindt. Het christelijk geloof in de waardigheid van het leven van iedere mens vereist het bevorderen en beschermen van een ‘cultuur van het leven’. Abortus, euthanasie, hulp bij zelfdoding en het opofferen van embryo’s voor wetenschappelijk onderzoek wijzen wij af. “Ieder van ons is de vrucht van een gedachte van God. Ieder van ons is gewenst, ieder van ons is geliefd, ieder van ons is nodig” (Paus Benedictus XVI bij zijn ambtstaansvaarding).

Kiezen voor een open samenleving

Bij een cultuur van het leven hoort een open samenleving, waar paus Franciscus in zijn encycliek ‘Fratelli tutti’ (Assisi 3 oktober 2020) voor pleit. Met een open samenleving bedoelt hij een samenleving waarin mensen open staan voor medemensen, ook als die anders zijn, voor kwetsbaren, voor vluchtelingen en migranten. Het is goed dat de overheid ruimhartige criteria voor toelating van vluchtelingen en migranten hanteert, al kan ze vanuit haar bijzondere verantwoordelijkheid voor het algemeen welzijn immigratie reguleren. De paus pleit voor een echte ontmoeting tussen mensen die niemand uitsluit. Kortom, een samenleving waarin mensen de gelegenheid krijgen zich in vrijheid te ontplooiën, aan de samenleving deel te nemen en verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en hun medemensen. Iedereen heeft recht op toegang tot de noodzakelijke voorzieningen, die wij als samenleving moeten aanbieden. Dat betekent ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, toegankelijke schuldhulpverlening, adequate gezondheidszorg, hulp aan werkzoekenden, betaalbare woningen, ondersteuning van gezinnen en voldoende inkomen. Het lage niveau van bijstandsuitkeringen brengt mensen in een spiraal naar beneden. Moeten wij niet meer financiële en andere ondersteuning

bieden aan hen die samen met hun gezinnen beneden de armoedegrens leven? Deze vraag geldt ook voor de gezinnen die als gevolg van de coronamaatregelen onder druk staan. In het algemeen zijn trouwens politieke maatregelen wenselijk om het gezin te ondersteunen en jonge mensen de kans te geven om een gezin met kinderen te stichten en een betaalbare woning te kunnen huren of kopen.

Een open samenleving geeft ruimte aan verschillen en voorkomt dat mensen geen mening mogen hebben en uiten die van de publieke opinie afwijkt. Zo'n samenleving beschermt de rechten van allen en de waarden van minderheden. Ouders hebben het recht hun kinderen op te voeden volgens hun overtuiging. Daarom is vrijheid van onderwijs zo belangrijk en is het goed dat onderwijsinstellingen met publiek geld worden gefinancierd. In dit opzicht dient bedacht te worden dat ook aanhangers van een bepaald geloof of een bepaalde levensbeschouwing belasting betalen. In een open samenleving is vrijheid van godsdienst, waardoor gelovigen openlijk en niet alleen achter de voordeur hun geloof kunnen beleven en vieren, vanzelfsprekend.

Kiezen voor het algemeen welzijn

In een open samenleving staat voor christenen het principe van het algemeen welzijn centraal. Paus Franciscus waarschuwt tegen het doorgesloten marktdenken. Dat maakt mensen ondergeschikt aan het realiseren van de persoonlijke belangen van enkelingen. In plaats van een doel te zijn, worden mensen daardoor tot een puur middel gedegradeerd en wordt het verschuldigde respect voor hun menselijke waardigheid met voeten getreden. Morele waarden en verantwoordelijkheidsgevoel voor het algemeen welzijn zijn dan ver te zoeken. Dit wordt opgeofferd aan economische belangen.

Onze samenleving is sterk geïndividualiseerd. Dat verzakelijkt de contacten tussen mensen en leidt tot diepe eenzaamheid onder grote groepen mensen van alle leeftijden. Hun onderlinge solidariteit komt daardoor onder druk te staan. Solidariteit is veel meer dan af en toe elkaar helpen. Solidariteit wil zeggen dat je je kunt inleven in medemensen en samen denkt en handelt als een gemeenschap ten dienste van het algemeen welzijn met respect voor elkaars verschillen.

Kiezen als broeders en zusters

De overtuiging dat we broeders en zusters zijn moet het spirituele hart van de politiek vormen. Dat houdt in: elkaar aanvaarden, openheid naar anderen, aandacht voor kwetsbaren en ruimte voor verschillen. Het behoedt ons voor eigenbelang en brengt ons tot solidariteit en samenwerking.

Scherpe discussies zijn nuttig om een goede ontwikkeling op gang te brengen, zolang we de vrijheid van meningsuiting respecteren en we elkaar met respect bejegenen, zelfs als we zeer verschillende standpunten hebben.

Broeders en zusters zijn op elkaar aangewezen. Ze delen een gemeenschappelijke toekomst waarvoor ze samen verantwoordelijk zijn. Christelijke broeders en zusters kiezen niet zomaar voor een 'ander normaal', maar voor het 'eigenlijke normaal'.

Kiezen voor het normaal van het Rijk Gods

"Het normaal waartoe we zijn geroepen is dat van het Rijk Gods, waar 'blinden zien en lammen lopen, melaatsen genezen en doven horen, doden opstaan en aan armen de Blijde Boodschap wordt verkondigd" (Mt. 11,5). En niemand doet alsof hij van niets weet door een andere kant op te kijken. Dat is het wat we moeten doen om te veranderen", legt paus Franciscus uit (Catechese audiëntie 30 september 2020). De coronapandemie laat onze onderlinge verbondenheid zien. Het eigenlijke normaal is al begonnen. Verreweg de meeste gezonde mensen houden rekening met broze mensen. Jongeren helpen ouderen. We worden geconfronteerd met onze eigen kwetsbaarheid en die van anderen. Het belangrijkste gebod dat Jezus ons gaf, om God én de naaste lief te hebben houdt in dat we solidair zijn met degenen die door de pandemie getroffen zijn en hun werk en inkomen verloren zijn en door onzekerheid, eenzaamheid, ziekte en dood getroffen worden. "We kunnen uiteindelijk alleen sterker uit deze crisis komen door een cultuur te bouwen van zorg, verantwoordelijkheid, harmonie en van naar elkaar luisteren", legt paus Franciscus uit (encycliek 'Fratelli tutti', Hfst.6). In het normaal van Gods Rijk krijgt iedereen zijn dagelijks brood en deelt het met zijn medemensen, is de samenleving zodanig georganiseerd dat zij primair is gericht op bijdragen aan het algemeen welzijn, delen en geven, maar niet op bezitten en uitsluiten (vgl. Mt. 14,13 – 21).

De komende verkiezingen stellen christelijke kiezers voor veel uitdagingen. Het is belangrijk verder te kijken dan pure partijpolitiek. Het gaat erom campagnes kritisch te lezen en volksvertegenwoordigers te kiezen van wie we weten dat zij fundamentele waarden als uitgangspunt voor hun politieke handelen nemen.

We danken politici voor hun bereidheid verantwoordelijkheid te nemen voor anderen. Wij bidden voor hen om Gods Geest van wijsheid, inzicht en volharding. Immers: "Politiek is een verheven roeping en een van de hoogste vormen van naastenliefde, aangezien politici het algemeen welzijn nastreven" (Paus Franciscus, apostolische exhortatie 'Evangelii Gaudium', nr. 205).

Utrecht, 10 maart 2021

De Rooms-Katholieke bisschoppen van Nederland